Է. ՏԱՐԻ — Թիւ 2,046 — Կ. ՊՈԼԻՍ, 1903 ՅՈՒՆԻՍ 11—24 — 28 ՐԷՊԻ ԻԿ ԷՎ՚, 1321—11 ՀԱՋԻԱՆ 1319 — ՀՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

Բիւզանդիոն

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻԻԶԱՆԴ ՔԻՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

پوزانتیون
امیجه یومی وسیاسی غزته، صاحبی نشریه وموسسیسی
پوزانت کچیان
مطبعه دار دفاینی باب عالی جاده سنده ۲۳-۲۵ نومرو
دده عمومی ادارة

ՀԱՅ. ԵԿԵՂԵՑԻ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՑ ՅՈՐԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԹԻՒ ՆԵՐՍԻՆ ՍՐԲԱԶԱՆԻՆ ԿԱՐՈՂԸ

Էջմիածնայ Մայր Աթոռոյ Տաճարին հիմնարկութեան 1600ամեակին հանդիսաւորապէս տօնելու համար Պատր. Կոնգասկը հոս ալ եկած ըլլալով, Վիճակիս Առաջնորդ Տ. Ներսէս Սրբազան հարկ նկատած կարգադրութիւններն ըրաւ պատշաճ պարտուցիներով կատարելու համար կաթողիկէի Տօնը։ Նոյնպէս Կոնդակին օրինակները ղրկեց բոլոր թեմերը, պատուիրելով ըստ Պատր. Կոնգասկի, հանդիսաւորութեամբ տօնելու նոյն օրուան եկեղեցական տօնը։

Երէկ Ս. Պագաւորի հոյակապ տաճարը մեծ Տաղաւարներու յատուկ հանդիսական կերպարանք մը առացած էր. եկեղեցւոյ բոլոր ջահերը լոյսերու մէջ կ՚ղողային հանդէս, սեղանը չքեղապէս զարդարուած և պատարագիչն էր նոյն ինքն Առաջնորդ Սրբազանը, որ իր քարոզին նիւթ ունենալով Մայր Տաճարի հիմնարկութիւնը, հակիրճ և հմայիչ տեսութիւնմ մը եղաւ ի վեր հանեց էջմիածնայ Մայր Աթոռին հոգեւոր նշանակութիւնը մեր հաւատքին համար, Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի կատարած կրօնական գործը քրիստոնէութեան ծաւալման համար, և Իջման Տաճարի Ս. Տեղւոյն հետ քրիստոնէից սրտերուն կապուած ըլլալն գեղեցիկ ապացոյցներով հաստատեց, և վերջացուց իր սրտաբուխ ու հոգեյուզիչ քարոզը բարեմաղթութիւններ ընելով վասն արեւշատութեան մեր Օգոստափառ Վեհապետին, որ չնորհիւ կ՚պահպանուի այսօր ազատօրէն մեր Ս. Կրօնն և սերտիւ փարած ենք մեր եկեղեցւոյն։

Եկեղեցական արարողութիւններու աւարտումէն ետքը Պատարագիչ Սրբազանը զգեստաւորեալ առաջնորդութեամբ վարժարան՝ Դպրաց դասուն ներքոյնակ երգեցողութեամբ։ Սրահին մէջ հաւաքուած էին երկտես ընտրեալ բազմութիւն մը և վարժարանին ուսանողները։ Հոն ալ գպրոցական կոկիկ հանդէս մը կատարուեցաւ վարժարանին երգեցիկ խումբին քաղցրանուագ երգերուն ընկերակցութեամբ, և վարժարանին Տեսուչ Ա.Եփրեան էֆ. Առաջնորդ Սրբազանին յանձնարարութեամբ կաթողիկէի Տօնին վրայ պատշաճ առենաբանութիւն մ՚ըրաւ՝ յորդորելով իր աշակերտներն հաւատարիմ մնալ Ս. Եկեղեցւոյն և բարեխնամ Տէրութեան, որուն հովանիին ներքև ուսում և դաստիարակութիւն կ՚ուսանին, և իրենց լեզուն ու կրօնն անաղարտ կ՚պահեն ապահովութեամբ։ Ներկայից մէջ կ՚նշմարուէին Ազգ. Վարչ. մարմնոյ անդամներ և Պոլսոյ ծանօթ փաստաբան Աւետիս էֆ. Սուբխեան, որ գործի մը առթիւ քաղաքս կ՚գտնուէր քանի մը օրէ ի վեր։

ՀԱՆԴԻՍԱԿԱՆ

Թուական. Ցնս. 9

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ

Ակնթարթ Ս. Խաչ եկեղեցւոյն Թաղական Խորհրդոյն կողմ նոպտն գպրոցներուն նորակոչ Հափաբաշխութեան ղբկուած հետեւեալ նամակը ցոյց կուտայ նոր ապրումներուն չէշտել հասարակութեանց.—

«Մասնաւորալ նախընթաց տարւոյ 4/17 թուականաւ ձեր ուղղած յայտագիրը, զոր հոգեւոր մեծ ուրախութեամբ ընդունեցինք, ուսումնասիրեցինք և ի գործ դնելու համար՝ Ձեզ ծանուցանենք հետեւեալ կարգադրութիւնները։

1. Ըստ որում կազմ. կանոնագիրը Թաղ. Խորհրդոց վրայ պարտք կ՚դնէ կազմակերպել իրենց վարժարանները նոյն կանոնագրին տրամադրութեանց և Ուսումն. Խորհրդոյ կողմէ պատրաստուած ծրագրին համաձայն, Թաղական Խորհուրդս որոշած է որ վարժարանները դրուին կատարելագործ նոյն կանոնագրով սահմանուած ուղղութեան ու կազմակերպութեան մէջ, և դասարանական դրութիւնն ի գործ դրուելով, դասարաններն յանձնուին դաստիարակ—ուսուցիչներու, և եթէ արդի պարագայից մէջ կարելի չլինի ամէն դասարանի համար իրեն յատուկ դասախարակ—ուսուցիչը սահմանել, գէթ այնպիսի կարգադրութիւն մը տեղի ունենայ, որ դասարան առարկաներ դաս տալու ձեռնհաս ուսուցիչներ գտնուին և մին միւսին պակասը կարենայ լրացնել։

2. Նկատելով որ բայի Մանկապարտէզ ծաղկոց մ՚ալ հաստատուած կայ աղջկանց դպրոցի բաժնին մէջ, ուր ընդունուած մանուկները թէև Մանկապարտէզ մտնելու տարիքն ու վիճակն ունին, սակայն Մանկապարտէզի յատուկ մէկ մէջ ճիտ ամսական թոշակը վճարելու կարող չլինելով, դրուած են ծաղկոցը, որ կարօտ աղայոց իբր Մանկապարտէզ սահմանուած է, որոշուած է նոյնպէս այս խորը, և ծաղկոց գտնուող մանուկները զետեղել Մանկապարտէզ, անոր յատուկ տարազովը. իսկ Մանկապարտէզի սահմերէն զանոնք, որ ի վիճակի են նախակրթարանի դասերուն հետեւելու, ինչպէս սուսգուեցաւ, փոխադրել անդ։ Եթէ Թաղական Խորհուրդս ծաղկոցի և Մանկապարտէզի ի մի ձուլման գործողութիւնը չկրցաւ անմիջապէս կատարել, այն էր պատճառն որ պէտք տեսնուեցաւ նախապէս Մանկապարտէզի ինչ ինչ մասերը նորոգելու և ընդարձակելու, և ըստ որում քիչ տուեկներ տեղի պիտի ունենայ այդ նորոգութիւնը, հնարաւորութիւնն կ՚ընծայուի նոյն նորոգութենէն ետքը պիտի կրնայ Պատ. Հոգաբարձութիւնդ կատարել այդ գործողութիւնը, իսկ Մանկապարտէզի նախապէս ղրկուելիք յաղթները կրնան անշուշտ այժմէն փոխադրուիլ, եթէ Պատ. Հոգաբարձութիւնդ ո՛և է արդելք չի տեսներ։ Թաղական Խորհուրդս կ՚փափաքի միանգամայն որ Մանկապարտէզն առաւել ևս իր նպատակին համապատասխանող ուղղութեան մէջ դրուի, հետեւողութեամբ Ուսումն. Խորհրդոյ ծրագրին, և հոգացուին պէտք եղած պարագաները։

3. Նկատելով որ վարժարանները բարեւոք ուղղութեան մէջ պահելու, դասաւանդութեանց և ուսանողաց վարուց ու աշխատութեանց կանոնաւորութեան հակիրճ կերպով տեղեկութիւն ունենալ համար, այսուհետեւ ձեզմէ պիտի կրնայ պահանջուիլ ամսական տեղեկագիր մը, որուն ձեւն ու կազմը ետքէն պիտի որոշուի։

4. Թաղական Խորհուրդս կարեւոր համարած է որ աղայոց դպրոցական թաղականներու քաշխումը վերաքննուի և ծնողաց հետ համաձայնութեամբ ըստ պատշաճի սահմանուին թոշակները. իսկ անոնց հաւաքման հակողութիւնը վերագրուի Հոգաբարձութեանդ, Թողլով Ձեզ կարեւոր կարգադրութիւններն ընել, որպէս զի թաղականներն առանց յետաձգման հատուցուին ամսէ ամիս։

5. Կարօտ աղաչք իրաւունք ունենալով ձրիապէս նախնական կրթութիւն ընդունելու, նոյնպէս ձրի առանձնալու իրենց գրենական պիտոյքը, Թաղական Խորհուրդս որոշած է անոնց համար թեչակ վճարող բարերարներ գտնել, և ամսական 5, 10 դրչ. սահմանելով, պաշտպան գրուիլ ուզող անձին կամքին թողուլ ը՛րքան և քանի տղու թոշակ որ վճարել ուզէ։ Արդէն այս պաշտպան դանելու ձեռնարկն սկսած և բաւական արդիւնք տուած է։ Կ՚մնայ ուրիշներ։ Հոգաբարձութեանդ մասնաւոր ջանքերով ու հետապնդումով գայն յառաջ տանիլ ու յարդիւնս ածել։

6. Թաղական Խորհուրդս պարտաւոր ըլլալով եկեղեցւոյ պայծառութեան նախանձախնդիր ըլլալ, և եկեղեցական երաժշտութեան կանոնաւորութիւնն համարելով գլխաւոր մէկ պայմանը փափաքած պայծառութեան, արդէն երկրորդի մանկանց ինչն առաւարացուցած ու եկեղեցական երաժշտութեան համար չաքաթը քանի մը ժամ սահմանուին արժան դատած և ըստ այմ կարեւոր դեկուցումն ըրած էր վարժարանաց Տեսչին։ Թաղական Խորհուրդս կ՚փափաքի որ Պատ. Հոգաբարձութիւնդ յատկապէս ուշադրութեան առնու այս եկեղեցական երաժշտութեան դասերն անրնդհատ ու կանոնաւոր կերպով աւանդելու խնդիրն և ըստ այմ պէտք եղածն ի գործ դնել։

7. Թաղական Խորհուրդս անդրաժեշտ կ՚համարի նաեւ, ինչպէս կանոնն ալ կը տրամադրէ, ելմտացոյցի մը պատրաստութիւնը, որ ղեկավարէ վարժարանաց ելքն ու մտքերը, առանց բայ պարագ թողուելու, ու այսպիսի կանոնաւորութեան մը դնէ մատենադարանութեան մէջ որ ամէ ամիս կարենան թղթակիցներն հատուցուիլ, և ուսուցիչք, վարժուհիք և բոլոր պաշտօնեայք անդորը մտքով զբաղին իրենց գործով, ուստի կ՚խնդրէ ծրագրել այդ ելմտացոյցը յատկապէս գպրոցական տարեշրջանին համար և Թաղական Խորհրդոյս հաղորդել, որպէս զի տես քննութեան և որոշման ըստ օրինի ներկայացուի Ուսումն. Խորհրդոյ վաւերացման և գործադրութեան դրուի։

Հարկ չէ ըսել թէ այս անօրինութեանց մէջ կան որ գպրոցական տարեշրջանին լրման պիտի կրնան գործադրուիլ, և կան որ այժմէն գործադրութեան կրնան դրուիլ։ Թաղական Խորհուրդս կ՚ենդունէ ուրեմն Պատ. Հոգաբարձութենդ խոհեմութեան և դասաղութեան ըստ այմ ի գործ դնել պէտք եղածը։

Թաղական Խորհուրդս կ՚նորհակալէ զձեզ այն չերմագին հոգածութեան ու եռանդուն համար, որով սկսած էք հետապնդել վարժարանաց զարգացման, և անելիկմտ է որ ձեր ջանքերը պիտի պսակուին յաղողութեամբ։

Մեծամբ յարգանօք
Ի դիմաց Թաղական Խորհրդոյ
Աստենադպիր — Վ. Առենապետ
Գ. Տէր-Ղեւոնեան — Մ. Եսայեան

Ակնթարթ, 1 Յունիս 1903

ՄԱՀՒՆ ՏԵՂԸ ԲՈՒՆՈՂ ՈՒՏԵԼԻՔ ՄԸ

Ը.

Հոմմո, ընթեր, ասոնք ծանր ակնարկութիւններ են եղեր, սակայն ես ալ ստիպուած եմ ըսելու թէ ճշմարիտ է ինչ որ կ՚ըսեն։ Ես ալ ինծի համար ճամբորդ մը եղած եմ, և ճամբորդ մը ինչ որ տեսնէ, ինչ որ լսէ, կ՚ուզէ չուզէ կը յիշէ զանոնք

ՎԱՂՎԱԾ Ա ՊՂՅԱՔՆԵՆ

ՅԱՎԱՏՈՒ ՎԵՊՐՈՍՅԱՆ ՀԱՅԿԱԶՆՅԱՆ

ԴՈՒՔՈՒՆՆԵՐ

ՊԵՏՐՈՍ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Ես ծնվել եմ Ղարաբաղի Ջրաբերդ գավառի Ղարաղուշլաղ գյուղում։ Հայրս ունեցել է 6–7 զույգ լավ եզներ, հողագործությամբ է զբաղվել, ինչպես գյուղի բոլոր մյուս գյուղացիները։ Ես հազիվ 5 տարեկան էի, երբ հայրս մահացավ։ Մայրս մնաց երեք որբ երեխաների հետ։ Ես ավագն էի։ Մայրս ինձ ուղարկեց Ջրաբերդ, որ ինձ տանի իմ հորեղբոր մոտ։ Հորեղբայրս ինձ ուղարկեց Շուշի, որ ինձ տանի իմ հորաքրոջ մոտ։ Հորաքրոջս տանը ես մնացի մինչև 13 տարեկան։ Հորաքրոջս տանը ես ոչ միայն չէի ուսանում, այլև ստիպված էի ամեն օր ջուր տանել։ Ես ամեն օր ջուր էի տանում մի ուրիշ թաղից, որովհետև մեր թաղում ջուր չկար։ Ես ամեն օր ջուր էի տանում 3 կամ 4 անգամ։ Ես ամեն օր ստիպված էի լինում ջուր տանել, որովհետև հորաքրոջս տանը ես ուրիշ գործ չունեի։ Ես ամեն օր ջուր էի տանում

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՈՎԱՍՏԱՆ

ՄԱՐՏԻՆ ՆԱՀԱՊԵՏ.—Մարդկային տկար մեր ձեռ մեռնողներէն մէկուն համար ինչ որ ըսուի՝ միշտ պակաս պիտի մնայ։ Մեր ազգին մեծ մասը կը բաղկանայ անոնցմէ, որոնք ոչ մէկ բանի համար կ՚ապրին, ոչ մէկ բանի համար կը մեռնին։ Ասոնք ամէն տեղ կան, ամէն ազգի մէջ կան, ամէն ժամանակ կան։ Ասոնք ոչ մէկ բանի համար կ՚ապրին, որովհետև ոչ մէկ բանի համար կ՚ուզեն մեռնիլ։ Ասոնք ոչ մէկ բանի համար կ՚ուզեն մեռնիլ, որովհետև ոչ մէկ բանի համար կ՚ուզեն ապրիլ։ Ասոնք ոչ մէկ բանի համար կ՚ապրին եւ ոչ մէկ բանի համար կը մեռնին

ՓՈՆՁԻ ԲԵՐԴԻՆ

Ա. ՍԱՍՆԱ— ՕՐԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՆԱԽԱՁԵՌՆԵՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂԵՐՈՒՄ

ՎԻՊ

—Լսեցիք թաքնվե՞լ ուզեցի ասել, պատ. Մարտիրոս, ես ոչ մի անգամ չեմ թաքնվել եւ ոչ մի անգամ չեմ թաքնվելու։ Ես Տոքսէնը չեմ, որ ինձ ոչ ոք կարողանա գտնել, երբ ես չուզեմ։ Ես ուզում էի ասել, որ ես ոչ մի անգամ չեմ ուզեցել ինձ ցոյց տալ, որ ես ուզում եմ թաքնվել։ Ես ոչ մի անգամ չեմ ուզեցել ինձ ցոյց տալ, որ ես ուզում եմ թաքնվել։ Ես ոչ մի անգամ չեմ ուզեցել ինձ ցոյց տալ, որ ես ուզում եմ թաքնվել։

Մարտիրոս Ծորէնը, ի տես այդ տարօրինակ երեւոյթի, որ ոչ մի անգամ չէր ուզեցել ինձ ցոյց տալ, որ ես ուզում եմ թաքնվել, ոտքի ելաւ եւ սկսաւ քայլել սենեակի մէջ։ Ինքն էլ չգիտէր, թէ ինչ պատճառով էր ոտքի ելել եւ քայլում էր սենեակի մէջ։ Ինքն էլ չգիտէր, թէ ինչ պատճառով էր ոտքի ելել եւ քայլում էր սենեակի մէջ։

—Ես, պատ. Մարտիրոս, ես ոչ մի անգամ չեմ ուզեցել ինձ ցոյց տալ, որ ես ուզում եմ թաքնվել։ Ես ոչ մի անգամ չեմ ուզեցել ինձ ցոյց տալ, որ ես ուզում եմ թաքնվել։ Ես ոչ մի անգամ չեմ ուզեցել ինձ ցոյց տալ, որ ես ուզում եմ թաքնվել